

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću | Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek |
Građanski odbor za ljudska prava

Zagreb, 06. prosinca 2012. godine

Priopćenje za medije povodom dvadesete i prve obljetnice stradanja na području Grada Dubrovnika i šireg dubrovačkog područja

06. prosinca, dvadeset i jednu godina od najrazornijeg napada u dubrovačkoj povijesti, želimo podsjetiti javnost na teška stradanja koja je pretrpjelo stanovništvo Grada Dubrovnika i šireg dubrovačkog područja te na ratna razaranja povijesne jezgre Grada koja su nastala kao rezultat višemjesečnih napada JNA.

Snage JNA napade na dubrovačku regiju vršile su iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine i sa Jadranskog mora, a sastojale su se od kopnenih i mornaričkih jedinica JNA, jedinica Teritorijalne odbrane i paravojnih jedinica te jedinica policije i specijalne policije koje su bile podčinjene JNA.

Kako je Dubrovnik bio jedan od rijetkih gradova bivše države u kojem nije bilo vojarni JNA, te su zahvaljujući svom geostrateškom položaju grad i okolica bili fizički odvojeni od ostatka Hrvatske, nesrazmjer između vojne sile koja se mjesecima obrušavala na stanovništvo toga kraja i snaga obrane, u koju je u početnoj fazi bilo uljučeno najviše 1000 ljudi, nesumnjivo ukazuje da se radilo o osvajačkom pohodu koji je kao političku pozadinu imao za cilj prisilno protjerivanje nesrpskog stanovništva i pripajanje Crnoj Gori.

Gotovo 240 dana građani i građanke Dubrovnika živjeli su u kopненоj i pomorskoj blokadi, 138 dana bez struje i vode, a više od četiri mjeseca proveli su u skloništim. Na području Konavala, Župe Dubrovačke i primorja u blizini Dubrovnika, snage JNA uništavale su selo za selom, rušeći, pljačkajući i paleći civilne objekte. Dio stanovništva izbjegao je u u Dubrovnik, sjevernu Dalmaciju i na otoke, a u selima su ostali uglavnom stariji mještani od kojih su mnogi ubijeni ili odvedeni u JNA logore u Morinju u Crnoj Gori ili u Bileći u BIH.

U ratu na dubrovačkom području ubijeno je 116 civila, a više stotina ranjeno; poginulo je 430 hrvatskih branitelja, 443 osobe zatočene su u logorima Morinj i Bileća, proggnano je 33 tisuće osoba i uništena su 2.071 stambena objekta.

Rat na dubrovačkom području trajao je godinu dana. Okončan je u rujnu 1992. dogovorom Tuđman-Ćosić o demilitarizaciji Prevlake i povlačenjem JNA 15 kilometara u dubinu crnogorskog teritorija.

Do danas su zbog kaznenih djela ratnih zločina počinjenih u Dubrovniku provedeni ili pokrenuti postupci pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju¹, Županijskim sudom u Dubrovniku² i pred Višim sudom u Podgorici³.

Smatramo da je potrebno uložiti još puno napora na putu ka uspostavljanju odgovornosti i pravde, izgradnji povijesnog pamćenja na temelju činjenica i sprječavanju ponavljanja zločina u budućnosti, a time i vraćanju dostojanstva žrtavama.

Za društveni proces suočavanja s prošlošću i izgradnju povjerenja neophodno je da svoj dio odgovornosti za zločine preuzmu i nekadašnji donositelji političkih odluka pa je razumljiva ljutnja stradalnika koji očekuju individualizaciju krivnje na izravnoj, ali i najvišoj zapovjednoj, a time i političkoj razini za počinjene zločine.

Utvrđivanje činjenica o stradalima, kao i kažnjavanje odgovornih za počinjena kaznena djela osnovni su preduvjet normalizacije odnosa, pomirenja, suživota i izgradnje održivog mira.

Želimo naglasiti kako je unaprjeđenje regionalne suradnje između država sljednica bivše Jugoslavije na progonu i kažnjavanju počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida jedini put koji vodi ka okončanju tog procesa.

Vesna Teršelič, *Documenta* – Centar za suočavanje s prošlošću
Mladen Stojanović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
Zoran Pusić, Građanski odbor za ljudska prava

¹ Protiv Miodraga Jokića; osuđen na 7 godina na temelju priznanja krivnje za ubojstvo, okrutno postupanje, napad na civile, bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, protupravni napad na civilne objekte i uništenje i namjerno oštećenje institucija posvećenih religiji, dobrotvornim svrhama, obrazovanju, umjetnosti i znanosti kao i spomenika kulture i umjetničkih i znanstvenih djela.

Protiv Pavla Strugara; osuđen na 7 i pol godina zatvora zbog napada na civile i uništenje i namjerno oštećenje institucija posvećenih religiji, dobrotvornim svrhama, obrazovanju, umjetnosti i znanosti kao i spomenika kulture i umjetničkih i znanstvenih djela.

Protiv Slobodana Miloševića kojega se optužnicom između ostalog teretilo da je "od 1. listopada 1991. do 7. prosinca 1991. djelujući sam ili u dogovoru s drugim sudionicima udruženog zločinačkog poduhvata, planirao, poticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje vojne kampanje usmjerene na grad Dubrovnik i njegovu okolicu radi prisilnog uklanjanja nersrpskog stanovništva. Optuženik je umro u pritvoru u Scheveningenu 11. ožujka 2006.

Protiv Vladimira Kovačevića zvanog Rambo pokrenut je postupak, no 2007. predmet je prepušten pravosuđu Republike Srbije te je podignuta optužnica.

² Protiv Ž.S.; osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i kaznenog djela ratnog zločina uništavanjem kulturnih i povijesnih spomenika.

Protiv visokih oficira bivše JNA Jevrema Cokića, Mile Ružinovskog, Pavla Strugara, Miodraga Jokića, Branka Stankovića, Obrada Vičića, Radovana Komara, Milana Zeca i Zorana Gvozdanovića; zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u stjecaju s kaznenim djelom uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika. Optužnica je podignuta 2009., a svi navedeni su nedostupni hrvatskom pravosuđu.

Protiv Božidara Vučurevića; zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u stjecaju s kaznenim djelom uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika. Optužnica je podignuta 2008., no glavna rasprava nije počela jer optuženi nije dostupan hrvatskim vlastima, a bijegom iz Srbije u BiH izbjegao je postupak izručenja iz Srbije u Hrvatsku koji je bio začet nakon njegovog uhićenja u Srbiji temeljem međunarodne tjeralice.

Protiv Radovana Grubača; zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, optužnica je podignuta 2010. predloženo je određivanje pritvora i raspisivanje tjeralice.

Protiv B. L.J.; zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika (logor Bileća). Optužnica je podignuta 2000., a iste godine izrečena mu je kazna zatvora od 14 godina.

Protiv Veselina Dakovića i Vujice Raičevića; Županijski sud u Dubrovniku 1994. godine odbio je optužbu u odnosu na Dakovića, a Raičevića u odsutnosti osudio za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i kaznu zatvora od 8 godina. VSRH je 1995. godine preinačio presudu suda prvog stupnja i povišio kaznu na 10 godina zatvora.

Protiv Marka Grandova; zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, optužnica je podignuta 2008. Optuženi je nedostupan hrvatskim vlastima pa glavna rasprava nije započela.

³ Na temelju Sporazuma o suradnji i progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida koje je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske zaključilo s Vrhovnim državnim tužilaštvom Crne Gore 28. srpnja 2006., Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore u kolovožu 2008. podiglo je optužnicu protiv šestorice osumnjičenika zbog zločina počinjenih u logoru Morinj, a postupak je još u tijeku. ŽDO u Dubrovniku zadržalo je pravo kaznenog progona.

